

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ
 Y
 REDACCIÓ
 CARRÉ NOU DE S. FRANCESCH
 núm. 27, pis 2.^{on}
 BARCELONA.

PERIÒDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA

cada trimestre

ESPANYA, 8 rals.

CUBA Y PUERTORICO, 16.

ESTRANGER, 18.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

LAS QUINTAS.

Aquest any los joves de vint anys han comensat a fer lo carnestollas un diumenje avants: vull dir que ab aixó de la quinta s' han divertit.
 Ha vingut la llei, y 'ls ha dit:—Ja sou homes! Agradable noticia.

Y vindrà aviat lo ministre y 'ls dirá:—Ne necessito xexanta ó setanta mil (no es veritat que 'n necessiti tants) y cada un de vosaltres val quatrecentos duros (peró la qüestió son quartos.)

Jove hi ha hagut gandul y calavera, que s' ha quedat tot cofat quan l' hi han dit que valia quatrecentos duros. Tot justament a n' ell que la seva mare estava cansada de dirli:—No vals la camisa que portas.

Peró no hi ha més, lo ministre demana y la llei ho diu:—L' home a vint anys val quatrecentos duros, ni un xavo més, ni un xavo menos. A vint anys valdria lo mateix lo Sr. Fontrodona que l' últim peó caminer: val lo mateix un fill de 'n Girona per exemple, que 'l fill de una pobre dona que 's guanya la vida fregant rejolas; lo fill de un marqués, que l' hospicianó que may ha conegut al seu pare.

No més hi ha una diferencia: per alguns donar quatrecentos duros los es lo mateix que donar dos quartos a un pobre, y pels altres, donarlos es impossible, per la rahó de que no 'ls tenen, ni 'ls han tingut, ni 'ls tindran may.

La patria no fá diferencias: está bé; tots los espanyols als vint anys l' hi deuen lo seu servey; pero vé la llei, y sobre tot vé 'l ministre que necessita quartos, y la patria no 's queda per la seva defensa, més que ab aquells que no tenen res per perdre, ja que si tinguessin quatrecentos duros, no la servirían.

Y vels'hi aquí, com per una felis combinació, los que no tenen res passen a defensar la vida y 'ls interessos dels que s' escapen de vestir l' uniforme.

Lo diner es lo rey del mon; es un rey que no fá felis; pero qu' evita moltas molestias.

La quinta té una part trista.

Lo pobre treballador, que vá obrintse camí ab los seus esforços, que 's guanya la vida suant; que 's perfecciona ab un art ó ab un ofici; que segueix un camí determinat: tot de un plegat lo detenen, le separan del camí y 'l duhen al quartel.

Los seus pares ploran: ell mateix sent dintre del cor una cosa que l' hi fá mal.... y no hi ha més remey: per quatrecentas rahons que valen un duro cada una, 's troba obligat a posarse a las órdes de un sargento, que 'l fá posar tiesso, y l' ensenya a caminar a compás: uno... dos... tres... Media vuelta a la derecha, tot per defensar a la patria.

La quinta té una part molt espanyola y es lo sorteig, que equival a una rifa.

Alló de un bombo plé de noms y un altre plé de números, que voltan y ván sortint, es una emoció molt agradable per tot espanyol que 'n siga de pur sang.

Fulano de tal: número 54!.. Sütano: número 112. Lo 54 tindrà de anarhi: aquest treyent, no ha tret: al 112 encare l' hi queda més de una mesada d' emocions: ghi

haurá fills de viuda? ghi haurá impeditos? ghi haurá prófugos?... Tot aixó son emocions que no 's compran ab cap diner, emocions espanyolas que 'ls altres pobles no las senten ni las coneixen com nosaltres.... ¡Infelissos!

Peró vé un que tréu un número all, l' últim de la llista, y aquest fregantse las mans, exclama plé d' alegría:

—Hi tret quatrecentos duros!....

Y lo que son las cosas!

Jo vaig presenciar l' acte de la declaració de soldats de una de las seccions.

Per cert que un jove deya:

—¿Qu' hém de fer?

Y un altre l' hi responia:

—¡Diu que 'ns han de tallar!....

Lo jove 's vá tornar tot groch, prenentse la cosa al péu de la lletra.

Y un llaurer per consolarlo l' hi digué:

—No tingas por, tonto, després de tallarnos ja 'ns soldarán. Quan surtis d' aquí ja serás soldat.

Donchs tornant a l' idea primera 'ls diré, perque 's convensin de si 'l nostre poble es calculador, com diuhen molts, sense probarho, que un jove que tenia un número baix vá ser medit y no arribava a la talla.

Veritat es que 's controya y feya tots los possibles per no tocar a la fusta fatal. Lo sargento tot era aplannarlo, ferlo sortir y entrar: estirarli 'l cap, adressarli las camas, masegarlo com si 'ls homes fossen de goma:

—¡Barbaro! deyan los uns.

—Noy, no enrahonis, no digas res, l' hi aconsellavan los altres, recordant que quan l' home enrahona involuntariament aixeca 'l cap.

—¡No hi arriba!.... exclamavan alguns somrient y con si se 'n alegrassin.

Y no obstant algú dels que s' interessavan per la sort del jove, si aquest hagués sigut útil, tal vegada s' hauria escapat d' anarhi ell, per compte del altre.

Peró ¡que volen ferhi! Es tan bonich veure'n un que ha tingut la picardia de no creixe, per burlar la llei!..

Los que alegan escepcions forman un altre rengló que mereix capitol apart.

Tothom manté als seus pares impeditos, ó es fill de viuda pobre, ó té algun defecte fisich.

L' un es sòrt. ¡Oh la sordera!.. ¿Qui 'u averigua lo que passa dintre de las orellas?

No obstant, a un sòrt, una vegada ván dispararli, per fer la proba un pistoletasso a la orella, y vá quedarse tan tranquil... Y encare ressonava l' estrepit del disparo que ab véu baixa va dir lo president de la comissió:

—¡Ja se 'n pot anar!

Y ell plé d' alegría vá girar l' espatlla; pero 'l sargento vá agafarlo pèl brás, dihentli:

—Dispensi: 'ls sòrts están eximits; pero 'ls sòrts de conveniencia, no: de cap manera.

Un rasgo final.
 En lo acte de la declaració de soldats, acabavan de medir al fill de un dels primers cafeters de Barcelona, y 'l tinent d' arcalde, digué:

—Queda declarado soldado el mozo Fulano de tal.

Lo xicot ab molta dignitat, vá exclamar:

—¡Protesto!

—¿De qué?

—De lo que m' ha dit: jo no soch mosso, soch fill del amo!

P. DEL O.

SONET.

EN LO ALBUM DE LA FILLA DE UN DENTISTA.

No vull dirte si n' ets ó no de guapa pues ja ho veu qui de vista 'n té una mica; tú 't creus tenir la cara molt bonica pero hi ha més senyals que no en lo mapa.

Dels pacients que 'l teu pare n' esgarrapava nap y caixal los treu sense musica, y volguent figurar com la gent rica, cada vespre una xicra lo pá 'us tapa.

Ab ta mare que n' es bastant tanoca anéu sempre rodant la Ceca y Meca per veure si algun ximple per tú 's loca y ab sos diners, si 'n té, comprarne teca.

Me sembla noya que si vols casarte lo marit a gust teu, podrás pintarte.

J. DERN.

LO CALENDARI DEL CARNAVAL.

JUDICI DEL ANY.

Júpiter, aquest any mana, y diu que no 'u farà mal; a mi ben poch se m' importa puig tinch de mori aviat; pero al poble l' hi aconsello per si es any de mala sanch, que procuri beure forsa, forsa tragos de vi blanch.

Mata 'l vi tolas las penas; ó sinó, 'u vaig a probar: Que un se troba sense feynas y 'l llogue no pot pagar; s' emborratxa; y quan ve l' amo, es clá 'l troba emborratxat y, per por que no l' hi pegui, corra, fuig sense cobrar.... Que tal 'lan efecte 'ls tragos? ¡Vingan tragos de vi blanch!

Que las cosas están caras? que ja res se pot comprar? que l' industria está parada? que tot marxa mal, molt mal? Un s' hi fixa y s' hi encaparra, y es fácil de trastocar 's; mes si béu forsa mistela y arriba hasta 'l punt de dalt,

diu: ¡ay, que van bè las cosas!..
 tot ho veu multiplicat...
 ¡Vingan tragos, vingan tragos,
 vingan tragos de vi blanch!

En fi: ¡vi mala las penas
 y al saber que 's cosa gran,
 l' invencible floxera,
 lo poder l' hi vol robar....
 pero per xó vingan tragos,
 ¡vingan tragos de vi blanch!

SANTORAL DE LA «SECTA CARNAVALESCA.»
 PRIMER MES.

- 1 dijous. Sta. Raspa. (Gresca general en la Canuda).
 - 3 dissapte. La aparició de las mil y una verjes en lo teatro del Circo.
 - 10 id. Las santas del estómach vuit. (I. P.)
 - 17 id. Los sants Burros de Sant Anton. (Benedició general en lo Circo.)
 - 21 dimecres. Sant Petimetre y Sta. Coqueta, enamorats. (Premis al bon gust en Romea.)
 - 24 dissapte. Sant Ballori de Ballarás, mr.
Lluna vuida á las 4 y 15 minuts de la matinata en Aries, constipats y ronqueras.
 - 31 id. Sant Miquel y sta. Esbronca, germans.
- SEGON MES Y ÚLTIM.
- 1 diumenje. Entrada triunfal d' en Carnestoltas á Barcelona. (¡Aleluya!)
 - 2 dilluns. Sta. Giriti, Sant Corneli y santa Capa, mártirs.
 - 5 dijous. Sta. Butifarra.
 - 6 divendres. Sant Cansat y sta. Son, mrs.
 - 7 dissapte. Sta. Brometa. (Vigilia ab abstinencia de carn.)
 - 8 diumenje. Lo «Engego de la Bojeria» (Pobrets!...)
 - 9 dilluns. Sant Xibarrí y santa Rua.
 - 10 dimars. Enfermetat mort y enterro de S. M. Carnavalesca. (R. I. P. amen.)
 - 11 dimecres. Las deu mil mantellinas, mrs.
 Se treuhen ánimas (de pena.)

PLUSQUAMPERFECTE.

¿AHONT ANIREM Á PARAR?...

Lema:
 Temps com lo d' ara
 tant cap-girat,
 no 's troba als llibres
 que haja estat may;
 mes, consolémnos,
 que, tot sent mal,
 ja 'n vindrà un altre
 que bó 'l farà.

(F. U. Y VINYETA.)

A. C. GUMÀ.

Jo 'm creya que á l' any vuitanta,
 s' haurian mudat los daus;
 pero segons veig y observo,
 estém encare més mals;
 puig cada dia lleigeixo
 en los periódichs locals,
 que á tal poble, ó á tal altre,
 se moren obrers de fam!
 Desesperats, uns se penjan;
 (¡a tal extrem s' ha arribat!...)
 altres, per carrers y plassas,
 ván implorant caritat...
 ¿Quin es lo móvil que 'ls guia
 á fer semblants atentats?
 ¿Quin móvil volen que sigal
 ¡La gran falta de... treballs!...
 Que aixó passés á la Fransa,
 á Prussia, ó á Portugal,
 ¡hasta seria una cosa...!
 que... ¡podria ben passar!
 pero que aixó passi á Espanya!...
 la vritat; fins se 'm fá estrany!
 ¡Espanya! Qu' hi ha fonts que manan...
 ¡gèrmens de prosperitat!
 Espanya, nació que hi bróllan,
 de or pur, rics manantials!
 Espanya, qu' es de la Europa
 lo més rich y fort reyalml!
 Que tè jardins plens de... Roures,
 que 'n surten fins per los... Camps;
 que tè... Canons y... Terrenos
 y, grans Posadas y... hostals;
 que tè Ajuntaments que donan
 los quartos á n' als bisbats,
 per no saberse'n que ferne,
 per no sabé en qué emplea 'ls!
 Espanya, en que 'l temps... se gasta,
 per no sabé en qué passá'l,
 á n' aquell joch que l' hi diuhen
 lo Romani-ramand.
 Espanya, dich, que ¡aixó hi passil!...
 ¡Vaja! No m' ho sé explicar!
 Lo cert es, que, si eix temps dura...
 ¡No 'u sé 'hont 'nirém á parar!...
 ¡Ah! Lo qu' es per mí ¡señores!
 tinch un plan molt ben pensat!
 Crech que ja hi trobat l' incógnita
 sens ser matemátich gran!
 Com que veig que cada dia
 la cosa vá pitjorant,

y en lloch de fer adelantos
 encar' anem atrasant;
 y veig que á tots se 'ns espera
 un pervindre. ¡molt amarch!
 que si ara portém camisa,
 prompte anirém com Adam;
 (perque, are, per 'ná al Hospici,
 no s' hi vá á peu ni á caball!)
 y encare que un hom se mori
 avuy, no 's pot refiar
 de la... casa anomenada
 de... Santa Creu l' Hospital:
 primera, que no us hi volen,
 segona, que no s' hi cab,
 y tersa, que per entrarhi
 s' ha de ser... ben bateijat
 ab aquells tres noms de pila
 que... no 'ls dich, per no enfadá 'm.
 Y, finalment; com que veig
 que tot vá tant cap-girat,
 hi pensat, lectors. desde ara,
 ferme... frare franciscá!
 Al menos son ells á Espanya
 los únichs en progressar.
 ¿Qué 'ls hi sembla aquesta mostra?
 ¿No es vritat qu' es ben pensat?
 Donchs. no hi dongan ja més voltas;
 cops al bulto y endavant!
 Y aixís, no patiré gana,
 estaré com un... sultan,
 seré... l' home de la dida
 y estaré roig y ben grás;
 y mentres tant que hi haurá burros
 jo també aniré á caball.

PEPITO DIAMANT.

UN COP D' ULL ALS TEATROS.

Ja 'ls ho vaig dir l' altre dia. Jo no soch partidari del género bufo; tampoch soch partidari dels toros; pero aixó no quita perque jo no deixi perdre solzament ni una corrida.

Més los diré: quan las obras serias se representan malament, per autors que sense voler ni pensar, son bufos, m' agradan més los que se 'n dihuen y fan de l' ofici.

Si: prefereixo anar á veure «Los sobrinos del capitan Grant» que representa al Principal la companyia del Arderius. Se tracta de un' obra carregada de xistes, plena de sorpresas y presentada ab gran aparato de decoracions y tragés.

Las representacions se contan per plens, y casi 's pot dir que no son «Los sobrinos del capitan Grant» que corren en busca del seu óncle, sino la companyia bufa del Arderius que ha anat en busca de una mina, y que ha lograt descobrirla.

Lo qual nó es poch en los temps que correm.

Al Liceo no tocan bola.

Dos vegadas en aquests vuit dias han posat lo *Dinorah* y han fet dos espifiadas.

Ja l' havian anunciat pèl divendres; pero al arribar l' hora no tiravan teló: lo públich s' impacientava, y al últim vá sortir l' avisador dihent que un tenor, lo Sr. Byron havia faltat á la llista, y no podia comensarse la representació de l' obra.

¿Perque vá faltarhi?

La comedia vá tant malament de vestidors endintre com de vestidors en fora.

Per últim ván reclutar un altre tenor, y al diumenje vá anar l' obra. Ni may que la haguesin posada! va exclamar un amant de la dignitat y de las bonas formas del públich.

Un xiulet continuo vá ser la música ab que 'l públich vá brebre la música de Meyerbeer. ¡Pobre Meyerbeer!

Y es que la societat artística ja es intolerable. Jo no havia vist may una manera tant ignominiosa de donar garrot á una obra mestra. Va ser una verdadera *execució capital*. Cap cantant, ni la cabreta van estar á la altura del seu encarrech.

Al sortir preguntava un curiós:—Tant mateix han fet lo *Dinorah*?

Y responia un espectador:—No senyor: l' han desfet.

Y are jo encarantme ab lo president de la junta, 'm permetin que l' hi pregunti:—¿Per quin fi fou creat lo Liceo?... Pèl major desarrollo del art escénich en tots los seus rams.

Pues veji, Sr. Feixó: avants de que tinguém de presenciari certs espectacles dolorosos, més val que aquest rams los pleguin. Si senyor: pleguin lo ram.

Ademés: tinch entés que segons los estatuts, lo president ó 'ls vocals de torn tenen la obligació de assistir als ensaigs, per veure si las obras poden presentarse.

Un' altre pregunta:

—¿Van assistir al ensaig de *Dinorah*?

Si 'm responen que no, diré que han faltat al seu deber; y si 'n responen que sí, 'ls diré que vostés també poden plegar lo ram perque no hi entenen.

A Romea després dels dias d' aquets dias-per cert qu' en lo de la *Tertulia barcelonesa* van anarhi uns

moros que van esbrincar al arcaide, van fer riure molt als concurrents y van escamar moltíssim al Sr. Peret; després dels balls s' están preparant alguns estrenos. Lo tantas vegadas anunciat Joan Blascos forma part de la llista, y 's parla de un *Cel ruhent* de l' autor dels *Cinch minuts fora del mon*.

Al Espanyol vá succehir lo que jo ja 'ls deya. ¿No vaig anunciarlos que *El registro de la policia* seria un éxit? Pues *fiat exitus et exitus factus fuit*. Dos representacions porta, y conta dos plens.

Se tracta de una d' aquellas obras plenas d' interés y d' emocions que tant bè saben escriure 'ls francesos, y que ab molta trassa y acert ha sapigut acomodar á l' escena espanyola 'l Sr. Vidal Valenciano.

Lo drama notablement representat per la companyia Tutau-Mena, ben dirigit y presentat obtingué llarchs aplausos y alcansará mallas representacions.

Aquesta es la mèva nova profecia, y no crech equivocarme.

N. N. N.

EPÍGRAMAS.

Corrent molt pèl seu pais
 lo ditxo que 'l temps es or,
 un esgarrat infelís
 deya tot plé de tristor:
 —Jo que may m' he vist dos duros
 ni he sapigut com guanyals,
 la mèva vida d' apuros
 deurá ser de un or ben fals!...

R. ARÚS.

—«Noya, truncan, vés qui es?»
 —«Es lo sastre que dú un compte»
 —«Digas que no hi soch.» De prompte
 com aquell qui no diu res
 surt y exclama:—«Sr. Pere
 ja se 'n pot torná al llit:
 l' amo are mateix m' ha dit
 que l' hi digués que no hi era»

N. P.

—Sr. Tóful, á la vista.
 —Conservis, que 'n passi bè.
 —¿Quina pronuncia!... ¿qué tè?
 —Tinch la boca á ca 'l dentista.

P. R.

ESQUELLOTS.

Dimars tampoch l' Ajuntament vá celebrar sessió. Diumenje festa, dilluns festa: ¿entenen? Ja 'u deya 'l meu mestre de llatí:
 —Post festum pestum.

Dilluns dona 'l seu benefici á Romea, 'l primer galant jove D. Federico Fuentes, posant lo drama *Lo Contramestre* y estrenant la pessa *Las máquinas de cust*.

No hi fassan falta: mirin que 'l beneficiat es un galan jove.

Las cosas cauhen sempre pèl costat cap ahont s' inclinan.

Y 'l nostre Ajuntament cau sempre de cap á una pila... d' aygua beneyta.

Per cert qu' algun concejal dels més devots y més religiosos es també dels més intemperants.

Aixó fá que algú diga:
 —Aquest senyor es una pila d' aygua beneyta envenenada.

Tornant á lo que deyam, no hi ha res més cert: las cosas cauhen sempre pèl costat cap ahont s' inclinan, y 'l nostre Ajuntament s' inclina sempre pèl costat de l' iglesia.

Aquest dia, arreplegant los xavos de la caixa, vá acordar contribuir ab 500 pessetas als gastos de restauració de l' iglesia de Sant Just y Pastor.

Y aixó que l' Ajuntament, segons diuhen no tè un quarto.

Peró ja veurá are com no sempre es veritat alló que diuhen.

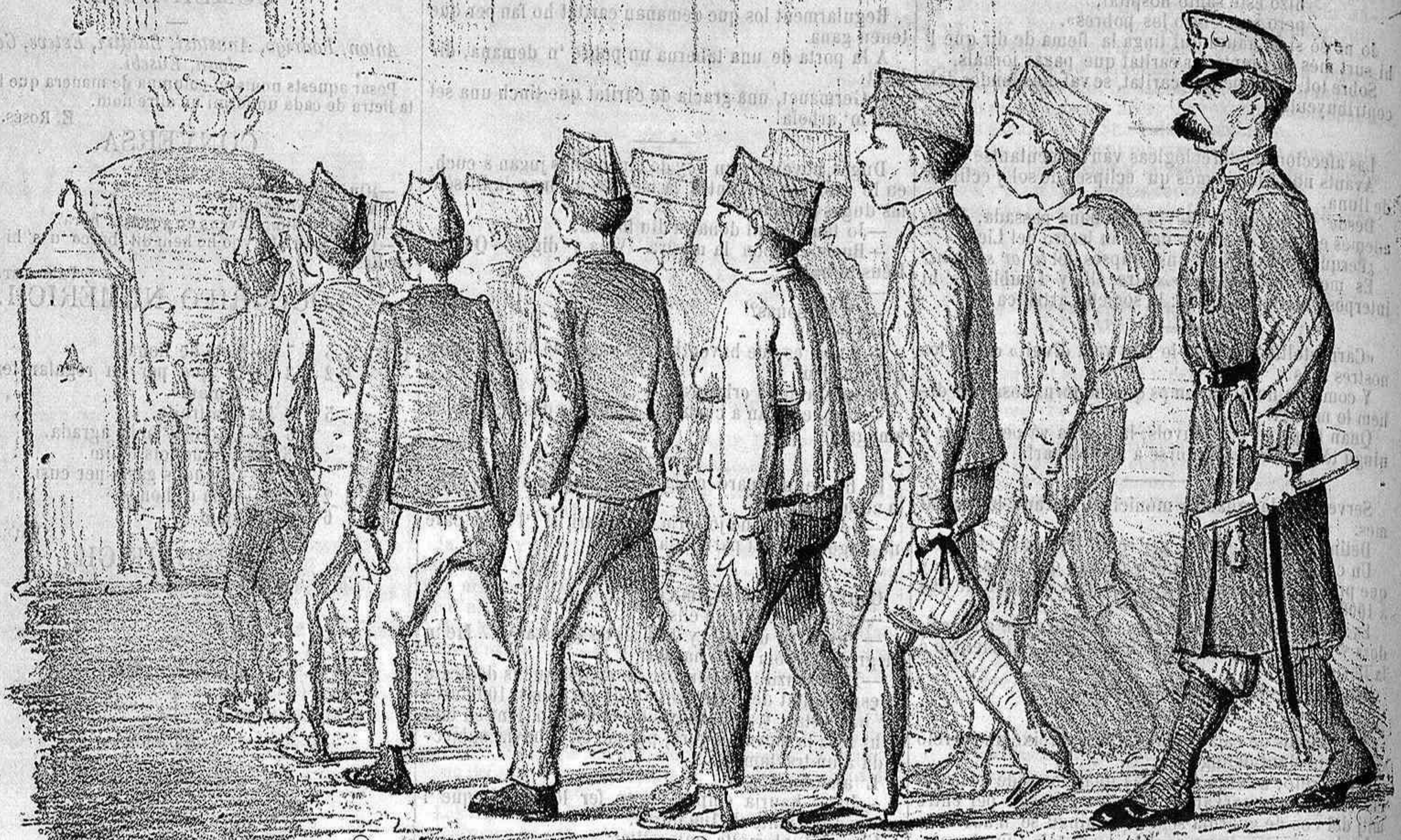
Lo qu' es en aquesta ocasió *Sant Just no tornarà per casa*.

Un' altra observació:
 Hi ha á Barcelona una gran falta de feynas. Molts son los obrers qu' están ab las mans plegadas. Lo mateix Ajuntament temps endarrera vá publicar una alocució sentintha y lamentantse'n.

Y are l' Ajuntament que firmava aquella alocució ha prés la providencia de despedir á un gran número de treballadors de las sevas brigadas, que sense feyna aniran á aumentar ab las sevas llágrimas la gran corrent de la miseria pública.

¿Es que no tè ab que emplearlos?

LAS QUINTAS.

Cadascú las fá á son modo!